

prof. dr Oliver Lajić
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd

prof. dr Valentina Baić
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd

prof. dr Zvonimir Ivanović
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd

Polna i obrazovna struktura kriminalističke policije u Srbiji¹

Sažetak:

U radu je u formi prethodnog saopštenja prikazan deo rezultata koji se odnosi na polnu i obrazovnu strukturu, a u okviru šireg istraživanja sociodemografskog statusa kriminalističke policije u Srbiji. Naime, istraživanje je metodom snow ball obuhvatilo 200 ispitanika, zaposlenih na različitim pozicijama u kriminalističkoj policiji, iz ukupno 55 gradova i opština u Srbiji. Pored polne i obrazovne strukture istraživane su varijable vezane za bračni i porodični status, prihode, strukturu potrošnje i stambene prilike. Ipak, po mišljenju autora, kao dva bitna pitanja u okviru korpusa istraživanja nametnula su se pitanja iz naslova, koja su detaljnije obrađena u tekstu. Bilo je interesantno saznati da li je i u kolikoj meri u kriminalističkoj policiji ostvaren evropski standard od 30% zastupljenosti žena. Osim toga, u neformalnim razgovorima, ali i u izjavama zvaničnika, vrlo često se može čuti kako kvalitet obrazovanja u Srbiji opada, dok su oči kritičara uglavnom uprte u privatne univerzitete i fakultete.

¹ Rad je rezultat rada na projektu "Razvoj institucionalnih kapaciteta, standarda i procedura za suprotstavljanje organizovanom kriminalu i terorizmu u uslovima međunarodnih integracija", kojeg, pod pokroviteljstvom Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (br. 179045), realizuje Kriminalističko-policijska akademija u Beogradu (2011–2017), kao i rada na projektu "Kriminalitet u Srbiji i instrumenti državne reakcije", koji finansira i realizuje Kriminalističko-policijska akademija u Beogradu, ciklus naučnih istraživanja 2015-2019. godina.

Prekora nisu pošteđeni ni rukovodioci u okviru MUP-a koji navodno omogućuju da se pojedina radna mesta formalno "pokrivaju" diplomama neadekvatnog profila i(li) sumnjivog kvaliteta. Zbog toga je bilo zanimljivo istražiti i aktuelnu obrazovnu strukturu pripadnika kriminalističke policije. Preliminarni rezultati pokazuju da je zastupljenost žena u kriminalističkoj policiji na nivou od oko 15%, dok su u uzorku u skoro 2/3 slučajeva zastupljene visoke policijske škole, tj. bivša Viša škola unutrašnjih poslova i Policijska akademija, odnosno aktuelna Kriminalističko-policijska akademija.

Ključne reči: *kriminalistička policija, polna struktura, obrazovna struktura.*

1. Uvod

Policije je složen aparat, u teoriji definisan kao složen sistem profesionalnog tipa, koji je ustanovljen radi održavanja javnog reda i poretka u društvu i koji je, u te svrhe, snabdeven zakonskim ovlašćenjima i potrebnim sredstvima, uključujući i sredstva prinude (Milosavljević, 1997: 17). Kao sastavni deo tog aparata vremenom se izdiferencirala kriminalistička policija, kao njen organizacioni deo specijalizovan i najuže usmeren ka sprečavanju i suzbijanju različitih vidova kriminala, počev od klasičnog (krvni i seksualni delikti, imovinski kriminal i sl.), preko privrednog, do najnovijih formi, poput organizovanog ili visokotehnološkog kriminala, pa i terorizma.

Za razliku od inostrane literature, u teorijskim i stručnim tekstovima na prostorima bivše Jugoslavije, obično su veću pažnju privlačili fenomeni koji se tiču pojava oblika kriminala iz delokruga rada kriminalističke policije, odnosno strateški i/ili individualni pristupi u otkrivanju takvih dela, njihovom rasvetljavanju i obezbeđenju dokaza neophodnih za kriminalističku istragu, odnosno krivičnu istragu i kasniji krivični postupak, dok je sama kriminalistička policija (odnosno njene specifičnosti kao kolektiviteta) u manjem obimu bila u fokusu istraživanja. Nešto veća pažnja ovim pitanjima posvećena je početkom novog milenijuma, u sklopu društvenih tranzicionih procesa, i to uglavnom pod uticajem različitih međunarodnih organizacija ili inostranih partnera. Na tom tragu nalazi se i ovaj tekst, u kojem su autori nastojali da u formi prethodnog saopštenja preliminarno prikažu dva segmenta iz šireg istraživanja sociodemografskog statusa pripadnika kriminalističke policije u Srbiji, koje su sprovedeli tokom 2016. godine. Naime, kao naročito relevantna izdvojila su se dva pitanja – zastupljenost žena u okvirima kriminalističke policije i obrazovna struktura njenih pripadnika.

Osnov na kome se zasniva očekivana ravnopravnost u zastupljenosti žena u policijskoj službi pronalazi se pre svega u međunarodnim dokumentima,

Univerzalnoj deklaraciji UN o pravim čoveka i građanina², Konvenciji UN o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)³ i drugim međunarodnom dokumentima. Međutim, glavnu prepreku većoj brojnosti žena u policiji predstavljalo je tradicionalno shvatanje policijske profesije kao muške, uz kult muškosti, mačizam, svest o opasnostima, snazi, autoritetu i slične vrednosti kao njenim glavnim obeležjima (Milosavljević, 1997: 525). Istina je da se stanje u toj oblasti polako menja, međutim, postavlja se pitanje u kolikoj meri je dinamika promena zadovoljavajuća. Spasić navodi da je prijem i stepen integracije žena u policiju obično dolazio kao posredni rezultat donošenja nekog važnog međunarodnog dokumenta o ljudskim pravima ili rodnoj ravnopravnosti (Spasić, 2008: 43) ili je bio podstaknut aktivnostima ženskog pokreta tokom osamdesetih i devedesetih godina prošlog veka, koji je zahtevao da se polna struktura zaposlenih u policiji usaglasi sa strukturom stanovništva, odnosno da žene učestvuju u strukturi policijskog osoblja sa 50% (Milosavljević, 1997: 526). Novije istraživanje koje je u Srbiji u vezi zastupljenosti žena u policiji sproveda Tomić govori o perzistirajućem prisustvu rodni nejednakosti i izvesne doze rodni stereotipa kod žena, kao i njihovom utisku da nisu potpuno profesionalno prihvaćene od strane kolega. Takođe, pominje se i strukturalna rodna segregacija i marginalizacija koja se ogleda u zatvaranju žena u uski krug administrativnih i pomoćnih policijskih poslova (Tomić, 2016: VI).

Kada se govori o obrazovanju, čini se da Bolonjski proces na prostoru Jugoistočne Evrope, suprotno očekivanjima, doneo više muka kreatorima politike obrazovanja i naučnog i tehnološkog razvoja, nego što je doneo koristi naučnoj i društvenoj zajednici, istraživačima i studentima. Kritike na račun visokog obrazovanja uglavnom su usmerene u pravcu kriterijuma studiranja koji su doveli do olakšane prohodnosti i naglog povećanja broja svršenih studenata osnovnih studija bez usvajanja zadovoljavajućeg nivoa znanja, ali i onih s doktorskim diplomama, sa čim su bile skopčane i izvesne afere vezane za ličnosti iz sveta politike i nosilaca javnih funkcija. Prisutna je i neadekvatnost obrazovnih profila vremenu u kome živimo, a svi navedeni problemi bi, uz konstantan odliv visokokvalifikovanog kadra u inostranstvo, predstavljali nenadoknativ gubitak i za mnogo bogatija društva od srpskog. Ugledni srpski akademik i predsednik Srpske akademije nauka i umetnosti (SANU) navodi da u Srbiji postoji ekspanzija visokoškolskog obrazovanja niskog kvaliteta (Kostić, 2016), a čini se da je stanje u tom pogledu slično i u ostalim zemljama regiona.

U vezi s visokim obrazovanjem za potrebe policije potencijalni problemi se samo jednim delom pronalaze u kvalitetu obrazovanja, ali, čini se, većim delom u izboru budućeg kadra. Naime, u Srbiji visoko policijsko obrazovanje sprovodi Kriminalističko-policijska akademija (KPA), ali se na radna mesta u kriminalističkoj policiji sistematizovana sa visokom stručnom spremom

² Usvojena rezolucijom Generalne skupštine UN 217a, od 10. decembra 1948.

³ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (G.A.res. 34/180, 34 U.N.GAOR Supp. (No.46) at 193, U.N.Doc. A/34/46

zapošljavaju i svršeni studenti drugih fakulteta, uglavnom društvenog smera. Kritike koje se uobičajeno mogu čuti u neformalnim razgovorima u policijskim krugovima idu u pravcu navodnog neopravdanog zapošljavanja studenata drugih fakulteta na radna mesta u kriminalističkoj policiji, dok nije sistemski uređen status svršenih studenata KPA. Takođe, zaposleni u policiji koji rade na radnim mestima sa srednjom stručnom spremom, navodno, vrlo često završavaju privatne fakultete, prvenstveno zbog lakše prohodnosti, pri tome i obrazovne profile koji nemaju dodirne tačke s policijskim poslovima, pa je ključna stvar, zapravo, da li će takva diploma biti i "priznata" u MUP-u, u vezi čega ne postoji jedinstven stav, tj. praksa je različita od slučaja do slučaja. Na sve pomenuto nadovezuje se i pohadanje specijalističkih studija na KPA od strane prethodno pomenute kategorije svršenih studenata privatnih fakulteta, čime nastoje da prebrode svojevrstan obrazovni deficit i formalno postižu da "kruna" njihovog obrazovanja ima policijski karakter. U žargonu se za ovaj postupak već ustalio naziv "pranje diplome".

Izneti problemi možda nisu najznačajniji iz perspektive svakodnevnog funkcionisanja kriminalističke policije, ali sigurno jesu prisutni u dužem vremenskom periodu i sasvim izvesno utiču na dugoročnu perspektivu kriminalističke policije, pa i policije uopšte. To je bio jedan od razloga zašto su se autori opredelili da ih dodatno osvetle i daju barem skroman doprinos u sagledavanju i analizi pomenutih problema i na taj način, eventualno, pomognu kreatorima politika u izgradnji sistemskih rešenja kojima će se prebroditi uočeni problemi.

2. Materijal i metod rada

Istraživanje koje se nalazi pred čitaocem, sprovedeno je 2016. godine i obuhvatilo je ukupno 200 pripadnika kriminalističke policije, zaposlenih na različitim pozicijama u ovoj policijskoj formaciji, iz ukupno 55 gradova i opština u Srbiji. Pored polne i obrazovne strukture, koja je predmet rada, istraživane su varijable vezane za bračni i porodični status, prihode, strukturu potrošnje i stambene prilike. Istraživanje je sprovedeno tehnikom *snow ball*, tako što je 50 studenata strukovnih studija Kriminalističko-policijske akademije u Beogradu, u sklopu prikupljanja bodova iz predispitnih obaveza iz predmeta Kriminalistička metodika, anketiralo po pet pripadnika kriminalističke policije, u mestu svog prebivališta, a po prethodno pribavljenom odobrenju Direkcije policije MUP-a. Na ovaj način postignuta je slučajnost izbora, a studenti su instruisani da anketiraju nekoga od pripadnika kriminalističke policije kojeg od ranije poznaju ili su ga upoznali tokom sprovođenja stručne prakse u područnoj policijskoj upravi, a ne kriminalističke policajce koji bi kao "poželjan" uzorak bili određeni za anketiranje od strane rukovodioca unutar kriminalističke policije.

Takođe, važno je napomenuti da studenti nisu dobili nikakve instrukcije

u pogledu pola budućih ispitanika. Što se tiče odnosa polova među studentima koji su sprovodili terenski deo istraživanja, on je iznosio 68% : 32% u korist muškaraca, što je, ujedno, jedan od značajnih pokazatelja vezanih za buduću strukturu pripadnika kriminalističke policije. Naime, u vezi polne strukture studenata KPA, treba napomenuti da je u konkretnom slučaju, prilikom upisa generacije studenata koja je učestvovala u istraživanju bila određena kvota pri upisu studenata koji su na budžetskom finansiranju 37,5% za kandidate ženskog pola (15 od 40), dok je veći broj samofinansirajućih studenata (163) upisan po redosledu formiranom na osnovu liste ostvarenih bodova. Ako se pođe od pretpostavke da je polna struktura na ovaj način manjim delom kreirana, a većim delom slučajna, i da je tokom njihovog školovanja došlo do prirodne selekcije, kao i da je odnos polova na trećoj godini studija 68% prema 32% u korist muškaraca, onda se odnos od približno 30% žena naspram 70% muškaraca nameće kao odnos koji se prirodnim putem uspostavlja u ovoj ciljnoj grupi. Ovakav stav dobija dodatnu potvrdu u činjenici da je, po napuštanju upisne politike bazirane na određivanju kvota za studentkinje, prošle godine na KPA upisana 31 devojka od ukupno 100 primljenih kandidata, dakle 31%, i to isključivo na osnovu rezultata ostvarenih na prijemnom testu.

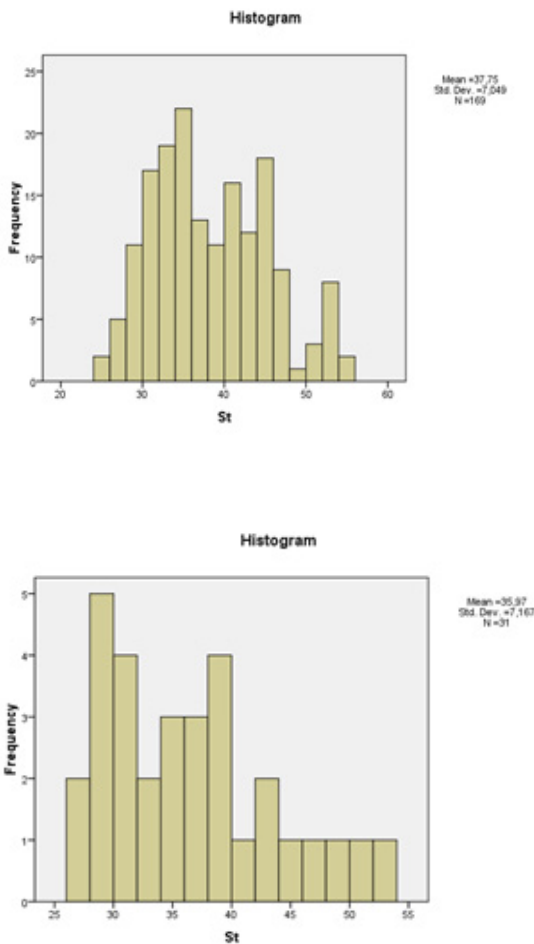
Istraživanje je sprovedeno u formi strukturirane ankete, sa višestrukim izborom i otvorenim pitanjima. Osim podataka o polu, starosti, završenoj školi i daljem stručnom usavršavanju, ispitanici su odgovarali na pitanja u vezi ukupnog staža u MUP-u i staža provedenog u kriminalističkoj policiji, bračnog statusa, zanimanja supružnika, broja članova domaćinstva, uslova stanovanja, kao i visine prihoda i strukture potrošnje. Tokom analize podataka korišćen je deskriptivni statistički metod.

3. Rezultati istraživanja i diskusija

Prilikom oblikovanja istraživanja, istraživači su projektovali veličinu uzorka $N=200$. S obzirom na činjenicu da je svaki od 50 studenata koji je prihvatio učešće u istraživanju trebao da anketira po pet policajca, očekivao se za 25% veći broj anketiranih od projektovanog, te je formiranje uzorka okončano u trenutku kada su studenti predali pravilno popunjene anketne listove za ukupno 200 ispitanika. Naknadno pristigli anketni listovi nisu uzeti u razmatranje. Kao što je prethodno rečeno, teritorijalno gledano, zahvaljujući činjenici da studenti KPA dolaze iz skoro svih opština u Srbiji, uzorak je obuhvatio 55 gradova i opština, pri čemu su najzastupljeniji bili Beograd (10%), Niš (9,5%), Šabac (9%), Čačak (6%) i Novi Sad (5,5%).

U vezi jednog od dva ključna pitanja, pitanja pola, treba reći da je uzorak obuhvatio 169 muškaraca (84,5%) i 31 ženu (15,5%). Najmlađi ispitanici imali su 25 godine (27 za žene), a najstariji 54 (52 za žene). Prosečna starost ispitanika iznosila je oko 37 godina, pri čemu je starost 54,5% ispitanika bila u rasponu od

30 do 40 godina (54,8 žena i 54,4% muškaraca). Kada se detaljnije pogleda distribucija uzorka po pitanju starosti u dve posebne grupe u okviru uzorka (muške i ženske), može se videti da je najviše žena u starosnoj dobi između 27 i 31 godine (35,5%), odnosno između 35 i 38 godina (29%). S druge strane, kod muškaraca prevlađuju ispitanici od 30 do 35 godina (34,3%) i 40 do 45 godina starosti (27,2%).⁴

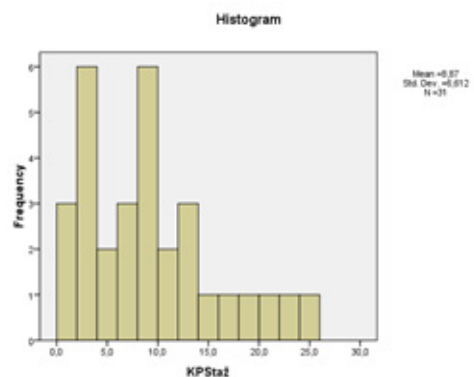
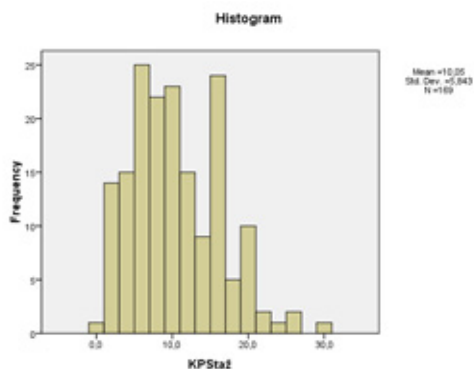
Grafikon 1. i 2. – Uporedna starosna struktura muškaraca (levo) i žena (desno) u kriminalističkoj policiji u Srbiji

Ukoliko se razmatra teritorijalna zastupljenost žena u okvirima kriminalističke policije, u pojedinim policijskim upravama, može se videti da distribucija uzorka kod žena ukazuje na odstupanje od opšteg uzorka. Naime, veći broj žena ispitanika zabeležen je samo u nekoliko policijskih uprava, tačnije u PU

⁴ U iznetim statistikama posebno je posmatran deo uzorka koji čine muškarci i deo uzorka koji čine žene.

za Grad Beograd i PU Niš, Novi Pazar i Leskovac, pri čemu su najzastupljenije policijske uprave, prethodno već pomenute na početku ovog poglavlja, samo jednim delom (dve prvonavedene) u isto vreme i policijske uprave sa najvećim brojem žena u kriminalističkoj policiji.

Posmatrajući staž muškaraca i žena u kriminalističkoj policiji, možemo videti da su kod muškaraca najbrojniji pripadnici koji imaju između dve i dvadeset godina staža (96,8%), dok se više od dve petine muških ispitanika (41,4%) svrstava u kategoriju ispitanika koja ima od 5 do 10 godina staža. Distribucija uzorka kod žena drugačije je prirode. Naime, u ovom slučaju nešto veći broj ispitanica zabeležen je u kategoriji do 15 godina staža. Ovaj podatak je vrlo interesantan, s obzirom na to da posredno govori o vremenu kada je počeo intenzivniji prijem žena u policiju, posle 2000. godine, što se kao statistički relevantna promena odrazilo i u ovom istraživanju. Ohrabrujući je podatak da više od trećine ispitanica pripada u kategoriju do 5 godina staža, pri čemu ispitanice do 3 godine staža čine 29% uzorka u okviru ženske populacije ispitanika.

Grafikon 3. i 4. – Uporedna struktura radnog iskustva muškaraca (levo) i žena (desno) u kriminalističkoj policiji u Srbiji

Kada uporedno posmatramo obrazovanje koje prethodilo visokom, možemo videti da je više od trećine muškaraca završila srednje tehničke škole (36,1%), potom gimnazije (21,3%), dok je šestina (16,6%) završila Srednju školu unutrašnjih poslova (u daljem tekstu SŠUP). Sve ostale škole čine preostalih 32%. Što se tiče žena, situacija je znatno drugačije, s obzirom na činjenicu da je nešto manje od polovine (45,2%) završilo gimnazije. Ekonomske i medicinske škole zastupljene su s jednom šestinom (16,1%), dok sve ostale čine ukupno 22,6%.

Pitanjima o obrazovanju policijskih službenika dolazimo do drugog bitnog segmenta ovog rada, koji se odnosi na selekciju kadra koji će raditi u kriminalističkoj policiji. Kao što je pomenuto u prethodnom pasusu, samo jedna šestina ispitanika muškog pola prethodno je završila SŠUP, te je kasniji dolazak u kriminalističku policiju bio deo kretanja u policijskoj karijeri. Ipak, većina kadra koji radi u kriminalističkoj policiji došla je izvan struktura MUP-a, pri čemu je 49% ispitanika provelo celokupan staž u MUP upravo u kriminalističkoj policiji, odnosno oni nisu imali prethodno iskustvo rada u nekoj drugoj organizacionoj jedinici ovog Ministarstva. Zanimljivo je primetiti da je polna struktura u ovoj podgrupi ispitanika gotovo identična strukturi u celokupnom uzorku, 85,7% naprema 14,3% u korist muškaraca.

Sledeći set pitanja odnosio se na završene fakultete zaposlenih u kriminalističkoj policiji. Skoro dve trećine ispitanika (62%) završilo je fakultete, dok je preostali broj (38%) završio više škole. Struktura završenih fakulteta odnosno viših škola je jedno do najznačajnijih pitanja u ovom istraživanju. Na prvom mestu po zastupljenosti nalazi se bivša Viša škola unutrašnjih poslova,⁵ sa udelom od 23,5% i Kriminalističko-policijska akademija, s udelom od 23%. Na trećem mestu je bivša Policijska akademija, u kojoj je visoko policijsko obrazovanje steklo 18,5% ispitanika. Slede državni pravni fakulteti (11,5%), fakulteti bezbednosti (5,5%), Fakultet za menadžment (2%) i Visoka ekonomska škola (3%). Sve ostale više ili visoke škole, odnosno fakulteti zastupljeni su s 1% ili manje.⁶ Suprotno ranije iznetim podozrenjima, zasnovanim na pogovaranju u policijskim redovima o velikom broju pripadnika kriminalističke policije koji su obrazovanjem stekli zvanja neadekvatna za rad u kriminalističkoj policiji, rezultati istraživanja govore da je 65% pripadnika kriminalističke policije steklo visoko obrazovanje upravo u ustanovama specijalizovanim za obrazovanje policijskog kadra. Ukoliko se ovom korpusu uzorka dodaju i svršeni studenti fakulteta bezbednosti i državnih pravnih fakulteta, taj udeo dostiže 82%.

⁵ Viša škola unutrašnjih poslova i Policijska akademija integrisane su 2006. godine u jedinstvenu visokoškolsku ustanovu pod nazivom Kriminalističko-policijska akademija.

⁶ U pitanju su privatni pravni fakulteti, učiteljski fakultet, više i visoke ekonomske škole, više i visoke tehničke škole, visoke škole za menadžment i poslovnu ekonomiju, visoke pedagoške škole itd.

Fakultet/viša škola	N	%
Viša škola unutrašnjih poslova	47	23,5%
Kriminalističko-policijska akademija	46	23%
Policijska akademija	37	18,5%
Pravni fakultet	23	11,5%
Fakultet bezbednosti	11	5,5%
Ostali	36	18%

Tabela 1. – Prikaz obrazovne strukture zaposlenih u kriminalističkoj policiji u Srbiji

S obzirom da, kako je prethodno pomenuto, oko trećine kadra došlo u kriminalističku policiju s uslovno rečeno "nepolicijskih fakulteta", istraživače je zanimalo koji procenat ovog kadra je pohađao tzv. "operativni kurs". Radi se o kursu u trajanju od 10 do 20 nedelja, koji je periodično organizovala Uprava kriminalističke policije MUP-a, u saradnji s visokoškolskom ustanovom za policijsko obrazovanje, za zaposlene primljene iz građanstva, a na kom su polaznici usvajali krivično-pravna i kriminalistička znanja i veštine neophodne za rad u ovoj organizacionoj jedinici policije. Rezultati istraživanja govore da je ovaj kurs pohađalo 7% ispitanika iz ukupnog uzorka, odnosno svega 20% od podgrupe ispitanika koji nisu završili policijske škole ili fakultete. Među njima najveći je broj sa završenim pravnim i fakultetom bezbednosti, odnosno visokom ekonomskom školom.

Samo 4% ispitanika odlučilo se za specijalističke ili poslediplomske studije i uspešno ih okončalo. Specijalističke studije završilo je 1,5% ispitanika. Suprotno očekivanjima iznetim u uvodnom delu, ovi ispitanici prethodno su stekli policijsko visoko obrazovanje, a specijalističke studije su pohađali na Kriminalističko-policijskoj akademiji. Master studije završilo je 2,5% ispitanika, od čega dvoje s policijskim visokim obrazovanjem.

	N	%
Specijalista	3	1,5%
Master	5	2,5%
Doktor nauka	0	0%
Bez specijalističkog/postdiplomskog obrazovanja	192	96%

Tabela 2. – Prikaz strukture zaposlenih u kriminalističkoj policiji u Srbiji sa specijalističkim, odnosno poslediplomskim obrazovanjem

Zanimljivo je da su ispitanici s visokim policijskim obrazovanjem stekli zvanje mastera na Kriminalističko-policijskoj akademiji, dok su ispitanici s drugih, nepolicijskih fakulteta ostali "verni" fakultetima na kojima su prethodno

stekli visoko obrazovanje, čime je u potpunosti pobijena hipoteza o navodnom naknadnom završavanju policijskih specijalističkih ili master studija u cilju formalnog neutralisanja obrazovnog deficita. U uzorku nije bilo ispitanika koji su stekli zvanje doktora nauka.

4. Zaključak

Mada se kroz prizmu tokova savremenog društva sva, pa i pitanja obrazovanja i polne strukture kadra kriminalističke policije mogu učiniti drugorazrednim, radi se o pitanjima od suštinskog su značaja za budućnost ove organizacione jedinice policije. Posmatrano u širem kontekstu prava na slobodu i bezbednost, ova pitanja ne tiču se samo pripadnika policije, nego i društva u celini.

Rezultati istraživanja govore da evropski standard o zastupljenosti 30% žena u policijskim jedinicama, kada se govori o kriminalističkoj policiji u Srbiji, nije ispunjen. Podaci o starosti ispitanica, poređeni sa podacima o njihovom stažu unutar MUP-a i kriminalističke policije ukazuju da je masovnije zapošljavanje žena u ovoj organizacionoj jedinici počelo posle 2000. godine, kao i da više od trećine ispitanica pripada u kategoriju do 5 godina staža, pri čemu ispitanice do 3 godine staža čine 29% uzorka u okviru ženske populacije ispitanika. Ukoliko se trend masovnijeg zapošljavanja žena nastavi i u budućnosti, može se očekivati povoljnija struktura koja bi u krajnjoj instanci doprinela približavanju željenom standardu. Zanimljivo je da je bez propisivanja posebnih kvota u korist ženskih kandidata prilikom upisa na KPA školske 2016./2017. godine postignut udeo od 31% kandidatkinja, što slikovito ilustruje poželjan odnos polova u policijskoj profesiji.

Skoro dve trećine ispitanika u kriminalističkoj policiji završilo je fakultete, dok su ostali završili više škole. Polovina ispitanika provelo je celokupan staž u MUP upravo u kriminalističkoj policiji, odnosno to im je bilo prvo i jedino zaposlenje. Suprotno u uvodu iznetim pretpostavkama, zasnovanim na pogovaranju u policijskim redovima o velikom broju pripadnika kriminalističke policije koji su obrazovanjem stekli zvanja neadekvatna za rad u kriminalističkoj policiji, rezultati istraživanja govore da je 65% pripadnika kriminalističke policije steklo visoko obrazovanje upravo u ustanovama specijalizovanim za obrazovanje policijskog kadra. Ukoliko se ovom broju dodaju i svršeni studenti državnih pravnih fakulteta i fakulteta bezbednosti, taj udeo dostiže 82%, što se može oceniti povoljnim. Ipak, među preostalim zaposlenim svega 20% je završilo kriminalističko-operativni kurs, kako bi delom eliminisali stručno-obrazovni deficit, što je podatak koji ne deluje ohrabrujuće.

Samo 4% ispitanika nastavilo je posle diplomsko obrazovanje, pri čemu su svršeni studenti visokih policijskih škola nastavili studije na KPA ili

njenim pravnim prethodnicima, dok su studenti nepolicijskih fakulteta nastavili obrazovanje na matičnim fakultetima. Time je, ujedno, pobijena hipoteza o naknadnom završavanju poslediplomskih studija u cilju formalnog neutralisanja obrazovnog deficita.

SUMMARY

The paper presents the part of the results related to the gender and educational structure, in the form of the previous communication, within the scope of a wider research of the sociodemographic status of the CID police officers in Serbia. Namely, the research included 200 respondents by 'snowball method', employed in different positions in the CID, out of 55 cities and municipalities in Serbia. In addition to the gender and educational structure, variables related to marital and family status, incomes, consumption structure and housing conditions have been studied. However, in the opinion of the author, the questions about the gender and education are two the most important questions within the research corpus, which are elaborated in more detail in the text. It was interesting to explore whether and to what extent the standard of 30% of the presence of women was achieved. In addition, in informal conversations, as well as in officials' statements, it can often be heard that the quality of education in Serbia is decreasing, while the eyes of critics are mainly focused on private universities and faculties. It was therefore interesting to research the current educational structure of the members of the CID. Preliminary results show that the representation of women in the CID is at the level of about 15%, while the sample in almost 2/3 cases represents education acquired in a police colleges, i.e. the former College of Internal Affairs and the Police Academy, or the current Academy of Criminalistics and Police Studies.

5. Literatura

1. Kostić, V. (2016). Predsednik SANU izneo brojke nad kojima bi morala da se zamisli cela Srbija. <http://www.blic.rs/vesti/drustvo/predsednik-sanu-izneo-brojke-nad-kojima-bi-morala-da-se-zamisli-cela-srbija/p1sm554>
2. Ministarstvo unutarnjih poslova RH (2011). *Žene u policiji*. Zagreb: AKD
3. Milosavljević, B. (1997). *Nauka o policiji*. Beograd: Policijska akademija.
4. Novović, S., Vla, S., Rakić, N. (2010). *Establishing the South East Europe Women Police Officers Network*, Belgrade: SEPCA
5. Spasić, D. (2008). *Žene u sistemu policijskog obrazovanja stanje*

- i perspektiva ženskih ljudskih prava. *Temida*, 3(XI), 41-61.
6. Tomić, M. (2016). Žene u policijskoj profesiji: vertikalna pokretljivost i integracija –studija slučaja Policijske uprave Beograda, MUP RS, doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet.
 7. Zveržhanovski, I., Balon, B. (2012). *Smjernice za rodno osjetljivu policijsku praksu s posebnim osvrtom na privlačenje, odabir i profesionalni razvoj žena u policiji*. Beograd: SEESAC
 8. Žarković, M., Kesić, T. (2003). Stručnost uvidajnog organa u funkciji kvalitetnog vršenja uviđaja, *Pravni život*, 9 (LII), 663-674.
 9. Univerzalna deklaracija o pravima čoveka i građanina, usvojena rezolucijom Generalne skupštine UN 217a, od 10. decembra 1948.
 10. Konvencija UN o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena - Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (G.A.res. 34/180, 34 U.N.GAOR Supp. (No.46) at 193, U.N.Doc. A/34/46